

"בניו" – בני בתו מישראל.

כבש שעיר

היו עושים כבש [=כמין גשר] מפתח העזרה שבו יוצא המשלח עם השעיר, ועד חוץ לעיר, כדי שהמשלח לא יהא צריך ללכת דרך העיר.

והסיבה שהיו עושים כן, כדי שלא יוכלו הבבליים לגעת במשלח, שהיו רגילים לתלשו בשער^א, ולומר לו, טול וצא מהר, שלא תשהה עוונותינו אצלנו. ובברייתא מבואר שכך היו אומרים, מה שהי צפירא דין [=מה מתעכב שעיר זה כאן] וחובי דרא סגיאין [נעוונות הדור מרובים והם עליו].

ואמר רבה בר בר חנה, שלא בבליים היו עושים כן, אלא אלכסנדריים, ומתוך ששונאים בני ארץ ישראל את הבבליים, היו קוראים לכל קלי ראש ועושי דבר שלא כהוגן, על שמם של בבליים.

וכן שנינו בברייתא, רבי יהודה אומר, לא בבליים היו, אלא אלכסנדריים היו. אמר לו רבי יוסי, תנוח דעתך שהנחת את דעת^ב, [שמשפחתו של רבי יוסי היתה מבבל, והיה קשה לו הדבר שהיו הבבליים עושים שלא כהוגן].

דף ס"ז

דרך שילוח השעיר מירושלים ועד צוק

א. דעת משנתנו היא דעת רבי מאיר.

הצוק [=הר גבוה וזקוף] שממנו היו משליכים את השעיר היה מרוחק מירושלים תשעים ריס, וכלל בידינו שכל שבעה ומחצה ריס הם מיל, נמצא מירושלים ועד הצוק שנים

^א כלומר, קודם שהתקינו לעשות את הכבש, היו רגילים לעשות כן.

^ב ואם תאמר בסוף פרק שתי הלחם, גבי חל להיות יום הכפורים ערב שבת, שעיר החיצון של יום הכפורים אוכלין אותו כשהוא חי, תניא בגמרא איפכא, רבי יוסי אומר לא בבליים היו ... עד אמר לו רבי יהודה תנוח דעתך שהנחת דעתי. ויש לומר, מר מאי דשמיע ליה קאמר, ומר מאי דשמיע ליה קאמר. רבי יהודה קיבל דההיא דהכא לא בבליים הן, ורבי יוסי קיבל בההוא דהתם. [תוסי].